

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.Z/G/139490

Unitatile de invatare 2 a suportului de curs: Aliante si parteneriate actori statali-actori non statali

Organizația Națiunilor Unite și NATO

Cuvinte cheie

ONU, NATO, securitate internațională, cooperare internațională, diplomatie publică.

Obiective

Principalele obiective ale acestei unități de curs sunt:

- prezentarea principiilor de funcționare ale ONU, a tipurilor de acțiuni pe care această organizație le desfășoară și a consecințelor acestora pe plan internațional;
- prezentarea principiilor de funcționare ale NATO, a tipurilor de acțiuni pe care această organizație le desfășoară și a consecințelor acestora pe plan internațional.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

Conținut curs

a. Organizația Națiunilor Unite. Referențial al securității internaționale

Poate cea mai notorie prin vizibilitatea internațională, dar și prin polemicele generate, este Organizația Națiunilor Unite (cunoscută și ca Națiunile Unite sau, mai simplu, ONU). Precursora Organizației Națiunilor Unite, Liga Națiunilor, a luat ființă în urma Tratatului de la Versailles, în iunie 1919, și a constituit materializarea celui de-al paisprezecelea punct al faimosului discurs ținut de Woodrow Wilson pe 8 ianuarie 1918, în sesiunea comună a Congresului. Având la bază principiul securității colective, organizația a funcționat pe baza unui model instituțional tripartit (Adunare, Consiliu, Secretariat Permanent) pe care ONU l-a moștenit. De-a lungul existenței sale, Franța, Marea Britanie, Italia, Japonia, Germania și Uniunea Sovietică s-au numărat, pe rând, printre membrii permanenți ai Consiliului, iar numărul membrilor nepermanenți a crescut treptat până a ajuns la unsprezece. În 1939, Germania, Japonia și Italia s-au retras, Uniunea Sovietică a fost exclusă, iar greutatea decizională a rămas pe umerii Franței și Marii Britanii, două state ce au căzut, în scurt timp, pradă disensiunilor. Totuși, principalul motiv pentru care Liga Națiunilor a eșuat este determinat de neputința de a evita declanșarea unor războaie locale și a conflagrației mondiale. De asemenea, concentrarea atenției și interesului doar pe statele Europei, în detrimentul Statelor Unite - un actor esențial în lumea internațională, diversitatea și divergența intereselor statelor membre (Morgenthau, 2007, pp. 490-495) au adâncit disfuncționalitățile din cadrul Ligii.

Așadar, ridicată pe „ruinele” Ligii Națiunilor, proiect idealist prin excelență, care a eșuat tocmai prin izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial, Organizația Națiunilor Unite a devenit prima organizație internațională guvernamentală postbelică.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

Obiective și principii

Autorii actului constitutiv al organizației, Carta ONU¹, au considerat că de primă necesitate pentru existența acesteia sunt scopurile sale, corelate cu un set de principii care trebuie să-i ghideze acțiunile. Acest fapt denotă prioritatea abordărilor pragmatice, neexcluzând însă principiile și normele de reglementare a relațiilor dintre state. Altfel spus, statele fondatoare ale organizației au învățat din erorile trecutului și ale abordării idealiste a relațiilor dintre state; este mai fezabil să propui anumite principii pe baza unor obiective decât să propui anumite obiective pe baza unor principii. În fond, acțiunile organizației nu sunt întreprinse pornind, mai întâi, de la ceea ce intră în atribuțiile sale și apoi de la conformitatea lor cu anumite principii? Prin urmare, obiectivele organizației așa cum sunt ele formulate în art. I al Cartei sunt următoarele:

1. *Să mențină pocea și securitatea internaționale și, în acest scop: să ia măsuri colective eficace pentru prevenirea și înlăturarea amenințărilor împotriva păcii și pentru reprimarea oricăror acte de agresiune sau a altor încălcări ale păcii și să înfăptuiască, prin mijloace pașnice și în conformitate cu principiile justiției și dreptului internațional, aplanarea ori rezolvarea diferendelor sau situațiilor cu caracter internațional care ar putea duce la încălcarea păcii;*
2. *Să dezvolte relații prietenești între națiuni, întemeiate pe respectarea principiului egalității în drepturi a popoarelor și a dreptului lor de a dispune de ele însele, și să ia oricare alte măsuri potrivite pentru consolidarea păcii mondiale;*
3. *Să realizeze cooperarea internațională în rezolvarea problemelor internaționale cu caracter economic, social, cultural sau umanitar, în promovarea și încurajarea respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru toți, fără*

¹ Traducerea în limba română a textului Cartei ONU este preluată din H.J. Morgenthau, *Politica între națiuni. Lupta pentru putere și lupta pentru pace*, Editura Polirom, Iași, 2007, pp. 650-673

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

deosebire de rasă, sex, limbă sau religie;

4. *Să fie un centru în care să se armonizeze eforturile națiunilor către atingerea acestor scopuri comune (art. 1, Carta ONU).*

Aceste scopuri nu pot fi însă îndeplinite indiferent de metoda folosită, pericolul fiind acela al unor perpetue acuzații a organizației de imoralitate, fapt ce i-ar periclita puternic credibilitatea. Prin urmare, orice acțiune trebuie să se desfășoare sub imperiul unor principii care să-i confere corectitudine și deci legitimitate. Principiile, în număr de șapte, sunt următoarele:

1. *Organizația este întemeiată pe principiul egalității suverane a tuturor membrilor ei;*
2. *Toți membrii Organizației, spre a asigura tuturor drepturile și avantajele ce decurg din calitatea lor de membru, trebuie să-și îndeplinească cu bună-credință obligațiile asumate potrivit prezentei Carte;*
3. *Toți membrii Organizației vor rezolva diferendele internaționale prin mijloace pașnice, în așa fel încât pacea și securitatea internaționale, precum și justiția să nu fie puse în primejdie;*
4. *Toți membrii Organizației se vor abține, în relațiile lor internaționale, să recurgă la amenințarea cu forța sau folosirea ei, fie împotriva integrității teritoriale ori a independenței politice a vreunui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu scopurile Organizației Națiunilor Unite ;*
5. *Toți membrii Organizației Națiunilor Unite îi vor da tot ajutorul în orice acțiune întreprinsă de ea în conformitate cu prevederile prezentei Carte și se vor abține să dea ajutor vreunui stat împotriva căruia Organizația întreprinde o acțiune preventivă sau de constrângere;*
6. *Organizația se va asigura ca statele care nu sunt membre ale Organizației Națiunilor Unite vor acționa în conformitate cu aceste principii, în măsura necesară menținerii păcii și securității internaționale ;*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

7. *Nicio dispoziție din prezenta Cartă nu va autoriza Organizația Națiunilor Unire să intervină în chestiuni care țin esențial de competența internă a unui stat și nici nu va obliga pe membrii săi să supună asemenea chestiuni spre rezolvare pe baza prevederilor prezentei Carte; acest principiu nu va aduce însă întru nimic atingere aplicării măsurilor de constrângere prevăzute în capitolul 7 [Capitolul 7, Acțiunea în caz de amenințări împotriva păcii, de încălcări ale păcii și de acte de agresiune] (art. 2, Carta ONU).*

Structura instituțională a organizației

Deși destul de laborioasă, structura instituțională a ONU păstrează parametrii specifici oricărei organizații internaționale guvernamentale, regăsindu-se astfel în cadrul său organisme legislative, executive, administrative și judecătorești. Conform Cartei, organismele specifice Organizației Națiunilor Unite sunt Adunarea Generală, Consiliul de Securitate, Consiliul Economic și Social, Consiliul de Tutelă, Curtea Internațională de Justiție și Secretariatul General. **Adunarea Generală** reprezintă cel mai important for de întâlnire cu caracter legislativ al reprezentanților fiecărui stat membru ONU (maxim cinci în delegația fiecărui stat), deci principiul funcțional utilizat este „un membru, un vot”. *Fiecare membru al Adunării Generale dispune de un vot* (art. 18.1, Carta ONU). Sesiunile anuale și cele extraordinare (ori de câte ori situația o cere) sunt prezidate, prin rotație, de către un reprezentant al unei regiuni precum Africa, Asia, America Latină și Caraibe, Europa Orientală, Europa Occidentală sau al unor state (Australia, Canada, Noua Zeelandă și SUA, cel din urmă doar cu rol de observator) (*Members of the General Assembly Are Arranged in Current Regional Groups*, 2010). În cadrul acestor sesiuni sunt analizate și validate documentele și rapoartele înaintate de Consiliul de Securitate și de oricare alte organisme (art. 15, Carta ONU); de asemenea, potrivit art. 17.1, *Adunarea Generală va examina și va aproba bugetul Organizației*. Procedul de luare a deciziilor este prin

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

votul fiecărui reprezentant al fiecărui stat membru. În funcție de importanța chestiunilor discutate, deciziile sunt luate fie printr-o majoritate de 2/3, fie prin majoritatea celor prezenți. Prin majoritate de 2/3 sunt adoptate deciziile ce vizează *recomandările cu privire la menținerea păcii și securității internaționale, alegerea membrilor nepermanenți ai Consiliului de Securitate, alegerea membrilor Consiliului Economic și Social, alegerea membrilor Consiliului de Tutelă, în conformitate cu paragraful 1, punctul c) al articolului 86, admiterea unor noi membri în Organizație, suspendarea drepturilor și privilegiilor membrilor, excluderea unor membri, problemele referitoare la funcționarea sistemului de tutelă și problemele bugetare* (art. 18.1, Carta ONU), adică deciziile vitale pentru respectarea principiilor pe care le prevede actul constitutiv al organizației. Restul chestiunilor ce intră în atribuțiile Adunării Generale sunt decise printr-o majoritate a celor *prezenți și votanți*.

Despre sintagma *prezenți și votanți* trebuie menționat faptul că figurează în art. 18.2 și art. 67.2, adică în capitolul dedicat Adunării Generale (capitolul 4), respectiv Consiliului Economic și Social (capitolul 10). Motivul pentru care autorii Cartei au considerat necesară această mențiune se explică prin existența, la întrunirile Adunării Generale, ale Consiliului de Securitate și ale Consiliului Economic și Social, a două tipuri de participanți: cei ce au și cei ce nu au drept de vot. Art. 19 stipulează că *un membru al Organizației Națiunilor Unite care este în întârziere cu plata contribuțiilor sale financiare către Organizație nu va putea participa la vot în Adunarea Generală dacă totalul arieratelor egalează sau depășește contribuția datorată de el pentru ultimii doi ani împliniți. Adunarea Generală poate totuși permite acestui membru să ia parte la vot în cazul în care constată că neplata este cauzată de împrejurări independente de voința lui. Potrivit art. 31 (Orice membru al Organizației Națiunilor Unite care nu este membru al Consiliului de Securitate poate participa, fără drept de vot, la discutarea oricărei probleme supuse Consiliului de Securitate, ori de câte ori acesta consideră că interesele acelui membru sunt afectate în mod special) și art. 32 (Orice membru al Organizației Națiunilor Unite care nu este membru al Consiliului de Securitate sau orice stat care nu este*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

membru al Organizației Națiunilor Unite, dacă este parte într-un diferend examinat de Consiliul de Securitate, va fi invitat să participe, fără drept de vot, la discuțiile cu privire la acel diferend. Consiliul de Securitate va determina condițiile pe care le consideră juste pentru participarea unui stat care nu este membru al Organizației Națiunilor Unite), Consiliul de Securitate le conferă dreptul reprezentanților statelor ce nu sunt membre ale instituției, dar nici ale organizației de a asista la discuțiile ce le privesc. În fine, prin art. 69, Consiliul Economic și Social va invita orice membru al Organizației Națiunilor Unite să participe, fără drept de vot, la dezbaterile sale asupra oricăror probleme care prezintă un interes special pentru acel membru, iar art. 70 instituie situația în care Consiliul Economic și Social poate lua măsuri pentru participarea, fără drept de vot, a reprezentanților instituțiilor specializate la dezbaterile sale sau ale comisiilor înființate de el, precum și pentru participarea propriilor reprezentanți la dezbaterile instituțiilor specializate.

Articolele de mai sus reflectă contextele în care anumite state sau instituții își pot trimite reprezentanții pentru a asista la anumite discuții ce fac referire strictă la situația lor și, în același timp, fac o distincție netă între cei ce beneficiază de dreptul de a vota și cei ce nu beneficiază de acest drept. Mai mult, deși Organizația manifestă interes pentru o oarecare transparență decizională, din rațiuni ce țin strict de precauție, Carta discerne între statele reprezentate de drept în instituții și în ONU și cele ce au statut de observator (Elveția, până în 2002, Vatican) sau, dacă fac parte din ONU, nu sunt reprezentate în acel moment în instituția respectivă.

Datorită faptului că reușește să creeze un cadru formal în care toate statele membre au posibilitatea de a se întâlni și în care populațiile acestor state să fie reprezentate, Adunarea Generală a fost asemuită unui parlament național la scară mondială (Moreau Defarges, 1996, p. 16). Analogia este cu atât mai potrivită cu cât nu puțini sunt autorii ce consideră că, de fapt, această instituție pare să fie singura care să legitimeze idealul democratic pe care organizația îl promovează cu fermitate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

Toate speranțele se îndreaptă către instaurarea unei democrații globale (Held, 2000; Anderson, 2002; Archibugi, 2008; Marchetti, 2008), adică a unei lumi a democrațiilor naționale care să renunțe încet la împovăratoarea suveranitate națională în numele fericirii cetățenilor, ce nu ar trebui să se perceapă ca fiind ai statelor, ci ai globului. Euforia dispare însă rapid, căci, din păcate, în economia decizională a ONU, Adunarea are doar un rol consultativ, responsabilitatea și privilegiul revenind Consiliului de Securitate.

Consiliul de Securitate, instituție executivă a ONU, are drept prerogativă esențială, așa cum ne indică însuși numele, menținerea păcii și securității internaționale (art. 24, Carta ONU). Funcționarea sa devine posibilă prin existența a cinci membri permanenți și zece nepermanenți (art. 23, Carta ONU). Cum este lesne de înțeles, privilegiul de a fi membru permanent al Consiliului de Securitate al ONU nu revine decât statelor cu adevărat puternice pe scena internațională, care sunt, de altfel, statele care au ieșit victorioase din cel de-al Doilea Război Mondial (Statele Unite ale Americii, Federația Rusă, Marea Britanie, Franța, China). Mai mult, beneficiile unei asemenea poziții sunt materializate prin dreptul de veto al fiecăruia dintre membrii permanenți ai Consiliului, drept hiper-uzitat, cu precădere de către cei doi mari adversari economici și politici din perioada Războiului Rece: SUA și URSS. Abia după căderea Cortinei de Fier și deci după disiparea aversiunii dintre cele două state, dreptul de veto a încetat să mai fie des invocat, acest fapt determinând începutul funcționării cu adevărat a Consiliului de Securitate.

Ceilalți membri ai Consiliului, zece la număr, sunt aleși pentru o perioadă de doi ani dintre restul statelor membre ale organizației. În plus, *la prima alegere a membrilor nepermanenți, după sporirea numărului de membri ai Consiliului de Securitate de la unsprezece la cincisprezece, doi dintre cei patru membri adăugați vor fi aleși pe o perioadă de un an. Membrii al căror mandat expiră nu vor putea fi realeși imediat* (art. 23.2, Carta ONU). În structura acestei instituții, România, de la

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

aderarea sa în cadrul organizației în 1955, a avut de patru ori un reprezentant: în 1962, în perioadele 1976-1977, 1990-1991, ultimul mandat terminându-se în 2005.

După ce componența Consiliului de Securitate a fost constituită, membrii ONU *sunt de acord să accepte și să execute hotărârile* acestuia (art. 25, Carta ONU). Potrivit art. 27.1 al Cartei ONU, *fiecare membru al Consiliului de Securitate va dispune de un vot*, însă hotărârile instituției sunt adoptate în mod diferit în funcție de natura problemelor. Astfel, *hotărârile Consiliului de Securitate în probleme de procedură vor fi adoptate cu votul afirmativ a nouă membri* (art. 27.2, Carta ONU), iar *hotărârile Consiliului de Securitate în toate celelalte probleme vor fi adoptate cu votul afirmativ a nouă membri, cuprinzând și voturile concordante ale tuturor membrilor permanenți, cu condiția ca, în cazul hotărârilor care se adoptă în temeiul capitolului 6 și al articolului 52, paragraful 3, o parte la un diferend să se abțină de la votare* (art. 27.3, Carta ONU). Altfel spus, conform capitolului 6 al Cartei (dedicat rezolvării pașnice a diferendelor), dar și art. 52.3 (potrivit căruia Consiliul de Securitate încurajează soluționarea diferendelor cu caracter local prin *acorduri sau organisme regionale*), nu pot participa la procesul decizional statele ce sunt direct implicate într-un diferend.

Menirea Consiliului de Securitate - vegherea asupra menținerii păcii și securității internaționale - nu presupune doar intervenția armată. Dimpotrivă, instituția pune pe primul loc soluționarea pașnică a diferendelor, violența fiind ultima alternativă de acțiune. Nu întâmplător, capitolul 6 al Cartei, *Rezolvarea pașnică a diferendelor*, precede capitolul *Acțiunea în caz de amenințări împotriva păcii, încălcări ale păcii și acte de agresiune*. Așadar, textul actului constitutiv al ONU instituie obligativitatea tuturor părților implicate într-un diferend de a apela la oricare dintre metodele de soluționare pașnică: *tratative, anchetă, mediere, conciliere, arbitraj, pe cale juridică* (art. 33.1, Carta ONU). Rolul Consiliului de Securitate este acela de a ancheta potențialul amenințător al diferendului pentru siguranța internațională și chiar de a formula

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

recomandări părților implicate (art. 36.3, Carta ONU), doar cu acordul în unanimitate al acestora. *Fără a se aduce atingere dispozițiilor articolelor 33-37, Consiliul de Securitate poate, dacă toate părțile la un diferend cer acest lucru, să facă recomandări părților în scopul rezolvării pașnice a diferendului* (art. 38, Carta ONU). Mai mult, ONU le sfătuiește să apeleze la Consiliul de Securitate doar în ultimă instanță, după ce, în prealabil, au cerut ajutorul structurilor instituționale regionale (art. 52.2, Carta ONU). Prin aceasta, organizația se asigură că în atenția Consiliului vor ajunge doar cazurile într-adevăr grave ce amenință pacea internațională și, implicit, invită organizațiile regionale să se implice mai mult în dezacordurile dintre statele membre.

În situația în care atât părțile implicate, cât și Consiliul de Securitate sunt confruntate cu un diferend de amploare, cel din urmă este legitimat să recomande sau să ia orice măsură necesară menținerii păcii și securității internaționale (art. 39, Carta ONU), măsuri ce vizează implicarea fie armată (art. 42, Carta ONU), fie nonarmată - *Ele pot să cuprindă întreruperea totală sau parțială a relațiilor economice și a comunicațiilor feroviare, maritime, aeriene, poștale, telegrafice, prin radio și a altor mijloace de comunicare, precum și ruperea relațiilor diplomatice* (art. 41, Carta ONU). Indiferent de decizia Consiliului, oricare stat membru are obligația să o respecte și, mai mult decât atât, alături de toate celelalte, *să pună la dispoziția Consiliului de Securitate, la cererea sa și în conformitate cu un acord sau prin acorduri speciale, forțele armate, asistența și înlesnirile, inclusiv dreptul de trecere, necesare menținerii păcii și securității internaționale* (art. 43.1, Carta ONU).

În cazul intervenției armate, se va institui un Comitet de Stat-Major, *alcătuit din șefii statelor-majore ale membrilor permanenți ai Consiliului de Securitate sau din reprezentanții lor* (art. 47.2, Carta ONU). Acesta va sfătui și va asista Consiliul de Securitate în privința oricărei chestiuni de ordin militar. Devine lesne de înțeles că decizia atacului împotriva unui stat ce periclitează sau ar putea periclita siguranța statelor membre este, în mare parte, luată de statele membre ale Consiliului Permanent de Securitate, vocea celorlalți zece fiind prea puțin auzită. Greutatea deciziei devine cu atât mai mare cu cât

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

Comitetul de Stat-Major dublează de fapt autoritatea celor cinci sau, după caz, a celui dintâi, Statele Unite ale Americii.

Aceiași autori care nutresc speranțe cu privire la un posibil și veritabil viitor democratic al ONU, mai ales prin sporirea puterii Adunării Generale (Anderson, Archibugi, Held, Marchetti), își temperează entuziasmul prin dezamăgirea pe care o au față de Consiliul de Securitate, privit ca instituția cel mai puțin democratică a Organizației. Principalul său defect pare să fie inegalitatea pe care o instituie între statele membre, cele ce fac parte și cele ce nu fac parte din Consiliul Permanent. Având în vedere faptul că ea avea un sens în 1945 și că recunoștea beneficiile statelor victorioase în cel de-al Doilea Război Mondial astăzi pare să-și fi pierdut rațiunea de a exista. Este probabil normal ca într-o instituție de o asemenea anvergură, statele dezvoltate din punct de vedere economic și militar să se bucure de anumite privilegii. Dar dacă este așa, de ce nu fac parte din el Germania sau Japonia? Având în vedere faptul că victoria în cea de-a doua conflagrație mondială nu mai constituie de mult un criteriu pertinent de deținere a unui scaun în Consiliul Permanent, atunci poate ar trebui înlocuit cu cel al contribuției bugetare.

Cât despre bugetul ONU, acesta este compus din contribuția fiecărui stat, calculată după un sistem cotă-parte, în funcție de produsul intern brut al acestuia. Potrivit ultimului raportului din anul 2009 legat de procentajul plătit din totalul bugetului organizației de primele zece state din lume, situația este următoarea:

State	Procent din bugetul ONU
SUA	22%
Japonia	16,62%

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

Germania	8,58%
Marea Britanie	6,64%
Franța	6,30%
Italia	5,08%
Canada	2,98%
Spania	2,97%
China	2,67%
Mexic	2,26%

Sursa: ***, *Assessment of Member States' Contributions to the United Nations Regular Budget for the Year 2009*

Privind acest tabel și coroborând cu ceea ce s-a spus anterior, în Consiliul de Securitate, componența membrilor permanenți ar trebui asigurată de primele cinci state ce contribuie la bugetul organizației, adică SUA, Japonia, Germania, Marea Britanie și Franța.

Următoarea instituție prezentată în Cartă (respectând ierarhia instituțională pe care actul constitutiv o stipulează) este **Consiliul Economic și Social**, compus din cincizeci și patru de membri (art. 61, Carta ONU) aleși de către Adunarea Generală pentru o perioadă de trei ani (printre care și România, de exemplu, din 2007 până în 2009). Consiliul Economic și Social coordonează, după cum se poate observa din chiar denumirea instituției, activități de tip economic, social, cultural. Acesta oferă asistență Consiliului de Securitate, redactând rapoarte cu privire la probleme internaționale din această sferă, face recomandări Adunării Generale la cererea celei din urmă, organizează conferințe internaționale pe diverse teme etc. (art. 62,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

Carta ONU). Procedura de votare este *fiecare membru, un vot*, deciziile luându-se printr-o majoritate a membrilor *prezenți și votanți* (art. 67, Carta ONU).

Un element de noutate pe care îl introduce Consiliul Economic și Social este acela al consultării a o mie cinci sute de organizații nonguvernamentale, împărțite, în funcție de preocupările lor, în ONG-uri consultate în majoritatea activităților, ONG-uri a căror competență e necesară doar în unele domenii și ONG-uri consultate doar în chestiuni punctuale (*List of Non-Governmental Organizations in Consultative Status with the Economic and Social Council as of 1 September 2009*). Acest fapt denotă, pe de o parte, limitele pe care Consiliul Economic și Social le conștientizează și, pe de altă parte, importanța recunoscută a unor organisme nonguvernamentale al căror impact în sfera deciziilor internaționale a fost deseori pus în discuție. ONG-uri precum Greenpeace, Amnesty International, Transparency International, Medici fără Frontiere, Oxfam International etc. și asociațiile locale sau regionale au demonstrat deseori o mai bună cunoaștere a realităților cotidiene din sfera geografică respectivă, cunoaștere reliefată mai ales prin analiza problemelor, dar și prin soluțiile pertinente.

Începând cu anii '60, când s-au manifestat în plină forță mișcările de eliberare a teritoriilor foste colonii, a fost evidențiată importanța **Consiliului de Tutelă**. Astfel, teritoriile care nu își câștigaseră pe deplin independența și, implicit, nu erau recunoscute ca atare, se aflau sub protecția a șapte state membre (dintre care cinci sunt statele membre permanente din Consiliul de Securitate), până în momentul în care dobândeau capacitatea de a se autoadministra și de a fi acceptate pe scena internațională. În circumstanțele inexistenței unor teritorii foste colonii care să-și revendice statalitatea, Consiliul de Tutelă începe, din 1994, să-și dovedească desuetudinea.

Spre deosebire de alte organizații internaționale, ONU posedă un organism judiciar extrem de activ, **Curtea Internațională de Justiție**, al cărei statut constituie parte integrantă a Cartei. Importanța existenței sale este dată de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

expertiza juridică pe care o furnizează atât organizației (art. 96, Carta ONU), cât și statelor membre în chestiuni de drept internațional, dar și de autoritatea sa de a media sau de a arbitra două sau mai multe state aflate într-un litigiu. Totuși, prin art. 95, ONU nu interzice membrilor săi să se adreseze altor instanțe juridice. *Nicio dispoziție din prezenta Cartă nu-i va împiedica pe membrii Organizației Națiunilor Unite să încredințeze rezolvarea diferendelor lor altor tribunale, în temeiul unor acorduri deja intrate în vigoare sau care ar putea fi încheiate în viitor* (art. 95, Carta ONU). În plus, orice stat semnatar al Cartei, deci al adeziunii la ONU, se obligă *ipso facto* să recunoască și autoritatea Curții Internaționale de Justiție (art. 93.1, Carta ONU). În schimb, un stat nonmembru ONU poate semna statutul CIJ, aceasta constituind recunoașterea autorității juridice a CIJ și, implicit, respectarea deciziei pe care o ia aceasta. Prin urmare, orice stat membru al ONU, dar și nonmembru (care și-a luat, însă, angajamentul) este obligat să acționeze în conformitate cu decizia Curții. De pildă, una dintre deciziile importante ale Curții (martie 2009) a avut ca obiect România și Ucraina în litigiul privind platforma maritimă a celor două state și statutul Insulei Șerpilor.

Nu doar Adunarea Generală, ci și Curtea Internațională de Justiție prezintă interes pentru sporirea democrației Organizației Națiunilor Unite. Un forum juridic recunoscut de către toate statele membre nu poate fi eficient doar în forma actuală. Ca să poată deveni agent al democrației globale, organizația trebuie să faciliteze dreptul la expresie nu doar statelor, ci și cetățenilor acestora. Cu adevărat ar avea forță Curtea Internațională de Justiție dacă și-ar extinde prerogativele spre a se transforma în ceea ce reprezintă, pentru Europa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Extinderea acestor competențe ale CIJ ar echivala cu conferirea posibilității oricărui cetățean al lumii de a da în judecată statul care și-a exercitat în mod abuziv autoritatea asupra sa (Archibugi *et al.*, 2000; Archibugi, Marchetti, 2005).

Cea din urmă instituție prezentată în Cartă, relevantă pentru buna funcționare a ONU, este **Secretariatul General**, în fruntea

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

căruia se află un Secretar General, numit de Adunarea Generală la recomandarea Consiliului de Securitate și considerat cel mai înalt funcționar al ONU (art. 97, Carta ONU). Actualmente, în persoana sud-coreeanului Ban Ki-moon, Secretarul General are în subordine o structură administrativă în care personalul este numit direct de el. Întregul angrenaj instituțional răspunde doar în fața organizației și beneficiază de imunitate; mai precis, *în îndeplinirea îndatoririlor sale, secretarul general și personalul nu vor solicita și nici nu vor primi instrucțiuni de la vreun guvern sau de la vreo autoritate exterioară Organizației. Ei se vor abține de la orice act incompatibil cu situația lor de funcționari internaționali, răspunzători numai față de Organizație* (art. 100.1, Carta ONU). Secretarul General ONU redactează un raport anual despre activitatea organizației, pe care îl prezintă Adunării Generale, participă la toate întâlnirile acesteia, ale Consiliului Economic și Social, prezintă poziția oficială a organizației în relațiile cu mass-media. Nu întâmplător numele secretarului general este cel mai cunoscut, în raport cu numele celorlalte persoane ce activează în cadrul organizației. De asemenea, participă la întâlnirile executivului Organizației și *poate atrage atenția Consiliului de Securitate asupra oricărei probleme care, după părerea sa, ar putea pune în primejdie menținerea păcii și securității internaționale* (art. 99, Carta ONU).

Acțiunile organizației. Consecințe teoretice și practice

Organizația Națiunilor Unite este, probabil, unul dintre angrenajele instituționale suprastatale cu cele mai multe acțiuni, pe cât de multe, pe atât de diverse, de la conferințe privind drepturile femeii, copiilor, refugiaților și nevoia de protecție a mediului până la campanii de sensibilizare a opiniei publice în legătură cu nevoia de vaccinare a copiilor din Somalia sau de culturalizare politică a cetățenilor statelor ce au fost conduse prin abuz de putere. Cu toate acestea, acțiunile „căștilor albastre”, cunoscute și ca misiuni ONU, sunt cele mai notorii: pe continentul african, în Sudan, Burundi, Coasta de Fildeș, Liberia, Congo, Etiopia și Eritreea, Sahara Occidentală; în spațiul latino-american, în Haiti; pe continentul asiatic, în Timorul

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

de Est, India și Pakistan; pe continentul european, în Cipru, Georgia și Kosovo; în Orientul Mijlociu, înălțimile Golan și în Liban.

Acțiunile cu cel mai puternic răsunet în mass-media internațională, dar și în lumea academică sunt intervențiile umanitare, adică „amenințarea sau folosirea forței asupra granițelor statului de către un stat (sau un grup de state), cu scopul de a preveni sau de a opri răspândirea și agravarea încălcării drepturilor fundamentale umane ale cetățenilor statului în cauză, fără permisiunea statului în teritoriul căruia forța este aplicată” (Holzfrege, 2003, p. 18). Consiliul de Securitate, instituția ONU în măsură să ia o asemenea decizie, evaluează modul în care populația respectivă suferă de grave încălcări ale drepturilor prin abuzul de putere al celui/celor de la conducerea statului respectiv și, implicit, are datoria de a stabili gradul de amenințare a păcii și securității internaționale.

Toate întrebările pe care le presupune actul de a interveni umanitar aduc în discuție moralitatea. Cât este de moral să intervii în afacerile interne ale unui stat? Cât de prezentă este moralitatea pe scena internațională? Oare toate intervențiile se datorează altruismului statelor sau mai ales intereselor lor egoiste? De ce unele state și nu altele? Care sunt criteriile în funcție de care se alege destinația intervenției umanitare? De ce Kosovo, Irak, Timor și nu Rwanda, Congo, Sudan, unde încălcările drepturilor fundamentale sunt la fel de scandaloase pentru scena internațională ca și în cele dintâi? Intervenția umanitară naște problema încălcării autonomiei, independenței unui stat, dar și problema modului în care se realizează misiunea (Atack, 2002, pp. 279-292). Pentru statele ce au devenit libere în urmă cu cel mult cincizeci de ani, intervenția nu este nicidecum percepută ca fiind umanitară, ci o modalitate a fostului colonizator de a-și menține sau reinstaura influența. Asemenea suspiciuni sunt cu atât mai periculoase cu cât, în spatele intervențiilor de acest gen, s-au ascuns și interese geopolitice sau economice. Intervențiile umanitare din Kosovo și Irak, instrumentate, cu precădere, de către Statele Unite, au

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

constituit, în opinia presei internaționale, un pretext pentru dobândirea monopolului asupra petrolului și a altor resurse energetice. Altfel spus, intervenția nu s-ar fi datorat unor considerente morale, ci unor rațiuni strict economice. Adepții intervenționismului umanitar pornesc de la premisa universalității drepturilor omului. Acestea trebuie respectate în orice condiții, iar când un stat nu-și respectă acest angajament, statele puternice, capabile din punct de vedere politic, economic și militar, au datoria de a interveni pentru a ajuta populația privată de propriile libertăți și drepturi. Orice intervenție militară întreprinsă stă sub auspiciile Declarației Universale a Drepturilor Omului. Dilema apare atunci când promovarea și apărarea acestor drepturi intră în opoziție cu unul dintre principiile Cartei ONU - respectarea suveranității statelor.

În concluzie, prin importanța pe care a deținut-o încă din 1945 și prin cea sporită după căderea Zidului Berlinului, Organizația Națiunilor Unite constituie fundamentul de stabilitate al întregii lumi și depozitarul idealurilor acelora ce imaginează un glob al păcii și securității internaționale. De altfel, nu întâmplător ONU, pe cât este de apreciat, pe atât este de criticat. Cu toate acestea, pe măsură ce o parte a lumii academice începe să susțină ideea unei democrații globale, cosmopolite, apar din ce în ce mai multe propuneri de reformă a organizației. Renunțarea la sintagme desuete precum „stat inamic” (art. 53.2, Carta ONU), sporirea prerogativelor Adunării Generale și Curții Internaționale de Justiție, diminuarea importanței decizionale a Consiliului de Securitate ar contura, așadar, câteva dintre posibilele traiectorii ale unei organizații cu un real potențial democratic și de securitate pe scena internațională. În ce anume ar putea consta legătura dintre democrație și securitatea internațională? Constituie democrația o condiție necesară și suficientă pentru crearea unui mediu internațional sigur și pașnic? Potrivit scopurilor și principiilor sale, ONU intră în concordanță cu următoarea mărturisire a lui Tocqueville: „Cred că putem admite ca regulă generală și permanentă că, la popoarele civilizate, pasiunile războinice vor deveni tot mai rare și mai puțin aprinse, pe măsură ce condițiile vor fi mai egale” (Tocqueville, 2005, p. 279). Altfel spus, cu cât un stat este

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

mai democratic, cu atât va fi mai puțin dispus să poarte un război împotriva altuia, adică, prin acțiunile sale, va amenința mai puțin securitatea internațională decât o fac statele autoritare sau totalitare. Această teorie și-a demonstrat validitatea pentru situațiile conflictuale ce au avut loc aproape de-a lungul întregului secol XX (Rummel, 1995, pp. 457-479).

b. Organizația Tratatului Atlanticului de Nord. Eficiența unei organizații politico-militare

La scurt timp după ce s-a încheiat al Doilea Război Mondial, iar pacea se instalase în Europa, între statele învingătoare au apărut disensiuni privind împărțirea „prăzii de război”. Altfel spus, pe 24 iunie 1948, armata sovietică a interzis pătrunderea în Berlin a ajutoarelor franceze, britanice și americane către populația germană, această operațiune fiind numită Blocada Berlinului. Deși la Conferința de la Potsdam (17 iulie - 2 august 1945) Statele Unite ale Americii, Marea Britanie, Franța și Uniunea Sovietică își stabiliseră zonele de ocupație din fostul stat nazist, aceeași soartă având-o și capitala, această înțelegere s-a destrămat atunci când I.V. Stalin a emis pretenții ce depășeau sfera deciziilor luate inițial. SUA, Marea Britanie și Franța nu au fost de acord ca poporul german să plătească despăgubirile pe care Uniunea Sovietică le pretindea din partea Germaniei și nici cu pretenția de menținere a trupelor pe teritoriul ocupat de aceasta. În replică, Uniunea Sovietică a interzis accesul puterilor occidentale și al populației germane în zona de ocupație sovietică. În felul acesta s-a declanșat o lungă și tensionată perioadă istorică cunoscută sub numele de Războiul Rece (1945-1989).

În fața pericolului pe care partea sovietică îl reprezenta pentru statele Occidentului, o alianță militară care să accentueze colaborarea dintre acestea devenea necesară. Pe data de 11 martie 1948, prin Tratatul de la Bruxelles, Franța, Belgia, Olanda, Luxemburg și Marea Britanie conștientizează amploarea amenințării comuniste, dar, în egală măsură, și incapacitatea fiecăreia dintre aceste țări de a-i rezista în mod individual. Treisprezece luni mai târziu (4 aprilie 1949), cooperarea

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

transatlantică se materializează prin nașterea, la Washington, a Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO). Actul constitutiv este semnat de statele Tratatului de la Bruxelles, cărora li se alătură Statele Unite, Canada, Portugalia, Italia, Norvegia, Danemarca și Islanda. De atunci și până în prezent, NATO a reușit să sporească numărul membrilor săi la douăzeci și opt; România a devenit parte în anul 2004, iar ultimul val de aderări, cel din 2008 (cu ocazia summitului de la București), a adus în organizație Albania și Croația.

Obiective și principii

Textul Tratatului Atlanticului de Nord², actul constitutiv al organizației, cuprinde un preambul și paisprezece articole ce trasează liniile generale ale activității organizației. Chiar dacă nu este atât de complex precum Carta ONU, Tratatul NATO reușește să contureze câteva elemente specifice. În primul rând, scopul și principiile sale se disting încă de la începutul documentului - menținerea păcii și securității internaționale, a bunăstării și stabilității în zona nord-atlantică, toate acestea având la bază principiile Cartei ONU. *Statele care sunt parte a prezentului Tratat își reafirmă credința în obiectivele și principiile Cartei Națiunilor Unite, precum și dorința lor de a conviețui în pace cu toate popoarele și guvernele. Ele sunt angajate în salvagardarea libertății, a moștenirii comune și a civilizațiilor popoarelor pe care le reprezintă, pe baza principiilor democrației, libertății individuale și a literei legii. Ele caută să promoveze stabilitatea și bunăstarea zonei nord-atlantice. Ele sunt hotărâte să își unească eforturile în scopul apărării colective și al păstrării păcii și securității. Astfel, ele sunt de acord cu prezentul Tratat Nord-Atlantic (Preambulul Tratatului Atlanticului de Nord).* Referirea la actul constitutiv al celei mai importante și notorii organizații internaționale guvernamentale constituie, de fapt, confirmarea priorității politice a ONU față

² Traducerea în limba română a textului Tratatului Atlanticului de Nord este preluată de pe site-ul oficial al Ministerului Afacerilor Externe din România, <http://www.mae.ro/sites/default/files/file/pdf/TRATATUL%2520NORD-ATLANTIC.pdf>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

de NATO. La o analiză mai atentă a rațiunii funcționării Alianței în baza cadrului conferit de ONU, este lesne de înțeles că statele care au pus bazele ONU sunt cu precădere aceleași cu cele care au pus bazele NATO. Mai mult, trei dintre statele ce au câte un reprezentant permanent în Consiliul de Securitate al ONU se regăsesc printre fondatorii organizației apărute în 1949: Statele Unite, Marea Britanie și Franța.

NATO este diferită de celelalte organizații guvernamentale regionale tocmai prin specificul politico-militar. Aceasta presupune că, pe lângă principiile ce figurează în Carta ONU și pe care organizația le preia, mai întâlnim și un alt principiu: atunci când unul dintre membri se află în situația de a fi atacat, ceilalți membri ai organizației vor considera acest fapt o amenințare la adresa tuturor și, asemenea mușchetarilor, vor acționa „toți pentru unul și unul pentru toți”. Este afirmată. În acest sens, necesitatea securității colective și, implicit, a acțiunii colective, „în concert”, nu însă fără acordul Consiliului de Securitate al ONU. *Părțile convin că un atac armat împotriva uneia sau mai multora dintre ele, în Europa sau în America de Nord, va fi considerat un atac împotriva tuturor și, în consecință, sunt de acord că, dacă are loc un asemenea atac armat, fiecare dintre ele, în exercitarea dreptului la autoapărare individuală sau colectivă recunoscut prin Articolul 51 din Carta Națiunilor Unite, va sprijini Partea sau Părțile atacate prin efectuarea imediată, individual sau de comun acord cu celelalte Părți, a oricărei acțiuni pe care o consideră necesară, inclusiv folosirea forței armate, pentru restabilirea și menținerea securității zonei nord-atlantice.*

Orice astfel de atac armat și toate măsurile adoptate ca rezultat al acestuia vor trebui raportate imediat Consiliului de Securitate. Aceste măsuri vor înceta după ce Consiliul de Securitate va adopta măsurile necesare pentru restabilirea și menținerea păcii și securității internaționale (art. 5, Tratatul Atlanticului de Nord).

Art. 5 se bucură, probabil, de tot atât de multă reputație ca și însăși organizația, reputație dobândită, cu precădere, în

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

urma evenimentelor de pe 11 septembrie 2001, din Statele Unite (World Trade Center, Pentagon), în discursul ținut în fața Congresului, nouă zile după aceea, președintele american George W. Bush face referire explicită la necesitatea coordonării tuturor eforturilor NATO pentru a elimina pericolul terorismului, amenințător pentru întreaga lume și nu doar pentru poporul american (*President Bush 's Address to a Joint Session of Congress and the Nation, 2001*). Deși atacurile teroriste ar fi putut fi interpretate atât drept un atentat la adresa Statelor Unite ca hegemon internațional și superputere economică, cât și ca o crimă împotriva cetățenilor americani (Archibugi, Young, 2002, p. 27), cea din urmă perspectivă pare să fi convins mult mai ușor. Prin urmare, NATO trebuia să se simtă responsabilă față de numeroasele victime ale atentatului, dar și față de eventualele viitoare victime pe care teroriștii le-ar fi putut produce. Totuși, invocarea art. 5 poate fi interpretată și drept un pretext pentru intervenția în Afganistan, miza acesteia nefiind pedepsirea teroriștilor, ci controlul asupra resurselor petroliere.

Un alt subiect pe care îl deschide art. 5 este cel al responsabilității individuale și colective. Responsabilitatea organizației față de statele membre nu trebuie niciodată să depășească responsabilitatea pe care guvernele naționale o au față de statul pe care îl reprezintă și față de populația acestuia. Tocmai din acest motiv, autorii Tratatului au considerat necesară inserarea următorului articol: *Pentru a îndeplini mai eficient obiectivele acestui Tratat, Părțile, separat sau împreună, prin intermediul autoajutorării și al sprijinului reciproc continue, își vor menține și dezvolta capacitatea individuală și colectivă de rezistență în fața unui atac armat* (art. 3, Tratatul Atlanticului de Nord). În virtutea principiului subsidiarității, un stat trebuie să recurgă la ajutorul NATO după ce, prin forțele proprii, a încercat, fără succes, să elimine pericolul.

Structura instituțională a organizației

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

Spre deosebire de Carta ONU, Tratatul Alianței nu menționează structura instituțională a acesteia, cu o singură excepție, articolul 9, ce stipulează existența **Consiliului Nord-Atlantic**: *Prin prezentul, Părțile înființează un Consiliu în cadrul căruia fiecare va fi reprezentată în procesul de analiză a problemelor referitoare la implementarea acestui Tratat. Consiliul va fi astfel organizat încât să fie capabil să se reunească prompt și în orice împrejurare. Consiliul va constitui atâtea organisme subsidiare cât este necesar: în primul rând. va înființa de urgență un comitet al apărării care va recomanda măsurile de implementare a Articolelor 3 și 5 (art. 9, Tratatul Atlanticului de Nord). Astfel, acest articol poate fi interpretat ca recunoscând explicit autoritatea Consiliului - instituție de tip executiv – în raport cu celelalte instituții ale organizației. Consiliul, compus la nivel înalt din șefi ai statelor și ai guvernelor, miniștrii de Externe și ai Apărării și, în același timp, din reprezentanții permanenți ai tuturor statelor membre, constituie instituția în cadrul căreia se iau, prin consens, toate deciziile importante ale organizației. Toate întâlnirile sale au loc la sediul central al NATO (Bruxelles) și sunt prezidate de secretarul general sau, în absența sa, de către *deputee* (adjunctul secretarului general NATO). În luarea deciziilor de natură civilă sau militară, dar și în implementarea lor. Consiliul se bucură de sprijinul unor comitete specializate precum Comitetul Politic, Comitetul Militar, Grupul de Coordonare Politică, Înaltul Comitet pentru Planificarea Urgențelor Civile (*NATO Handbook*, 2006, pp. 47-48).*

Complexitatea structurii instituționale a NATO poate fi ușor sesizată prin dubla organizare, cea civilă și cea militară. Astfel, organizarea civilă presupune existența **delegațiilor naționale** prezidate de către un ambasador al unui stat membru și a **secretarului general**. Numit de guvernele statelor membre pentru o perioadă de patru ani, Secretarul General deține funcții-cheie în cadrul alianței: este președintele Consiliului Nord-Atlantic, al Comitetului pentru Planificarea Apărării, al Comitetului pentru Planificare Nucleară, al Consiliului NATO-Rusia, al Comisiei NATO-Ucraina și al Grupului de Cooperare Mediteraneeană; este principalul purtător de cuvânt al Alianței în raport cu alte organizații sau state terțe și în relațiile cu statele

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

membre ale NATO; coordonează personalul organizației (*NATO Handbook*, 2006, p. 74). A treia instituție civilă importantă, **Staff-ul Internațional**, constituie, de fapt, un corp administrativ și de consultanță ce se preocupă de expertiza desfășurării acțiunilor fără implicații militare. Pentru cele din urmă, este pus în funcțiune un alt angrenaj instituțional.

Din organizarea militară se evidențiază Comitetul Militar, Comandamentele Strategice și Structurii de Comandă Militară, instituții ce au atribuții de consiliere legate de politica militară și de strategie, respectiv de comandă și controlul forțelor armate terestre, navale sau aeriene. Compus din ofițeri ce servesc drept reprezentanți militari naționali în cadrul sesiunii permanente și condus de un președinte pentru un mandat de trei ani, **Comitetul Militar** reunește interesele tuturor statelor membre ale organizației. Pe baza consensului, acesta ia decizii referitoare la apărarea zonei NATO și, în același timp, la implementarea deciziilor operaționale luate de Consiliul Nord-Atlantic (*NATO Handbook*, 2006, pp. 85-87). **Comandamentele Strategice** - Comandamentul Suprem Aliat din Europa și Comandamentul Suprem Aliat pentru Transformare - asigură consilierea Comitetului Militar și sunt responsabile față de acesta în ceea ce privește direcțiile acțiunilor de tip militar ale Alianței (*NATO Handbook*, 2006, p. 87). Odată cu Summitul de la Praga din 2002, **Structura de Comandă Militară** a fost supusă reformei în vederea eficientizării controlului și a mobilizării forțelor militare în zona euro-atlantică. Responsabilitățile operaționale i-au fost retrase vechiului Comandament Suprem Aliat pentru Atlantic în favoarea Comandamentului Aliat pentru Operații, cu sediul în Belgia; în același timp, a fost creat în SUA Comandamentul Aliat pentru Transformare, cu scopul de a facilita transformările survenite în legătura forțelor NATO cu forțele militare americane (*NATO Handbook*, 2006, pp. 88-89).

Cu atât mai mult cu cât este militar, un asemenea corpus instituțional presupune costuri considerabile pentru statele membre. Deși bugetul organizației este compus din contribuțiile directe ale statelor membre (din bugetele de apărare), pentru acțiunile civile el

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

este administrat de Staff-ul Internațional, iar pentru acțiunile militare este administrat de Comitetul pentru Buget Militar. Mai trebuie adăugat faptul că Islanda, neparticipând la structura militară a Alianței, nu a contribuit niciodată de la aderarea sa la NATO la fondul dedicat acțiunilor militare, ci doar la cele civile. Un alt stat cu o situație deosebită este Franța, care abia în anul 2009 și-a retrimis reprezentanții în structurile instituționale militare, la patruzeci și trei de ani de la momentul când Charles de Gaulle (președintele din acea vreme al Franței), simțindu-se amenințat de „nefireasca” apropiere dintre Statele Unite și Marea Britanie, a decis retragerea și găsirea propriei căi de protecție militară a statului francez (Duignan, 2000, p. 29).

Acțiunile organizației. Consecințe teoretice și practice

Organizația Tratatului Atlanticului de Nord își dovedește, deseori, implicarea în numeroasele probleme internaționale (protejarea mediului, respectarea drepturilor omului, lupta împotriva înarmării etc.) prin conferințe, campanii de sensibilizare a opiniei publice și a comunității internaționale, dar eforturile cele mai mari se îndreaptă către misiuni de instaurare și menținere a păcii. Cu toate că misiunile sunt deseori cunoscute ca „misiuni NATO”, trebuie subliniat faptul că organizația nu poate acționa fără încuviințarea ONU. Mai mult, în funcție de localizarea acesteia, NATO are ca partener de acțiune fie Uniunea Europeană (dacă misiunea are loc în Europa), fie ONU sau organizații regionale (dacă misiunea are loc în afara spațiului european). Imediat după încheierea Războiului Rece, prima operațiune întreprinsă de organizație, în colaborare cu UE, s-a petrecut în zona Balcanilor (Bosnia și Herțegovina, 1994-2004). În anul 1999 a fost inițiată operațiunea din Kosovo ce avea drept scop securizarea frontierelor, ajutoare umanitare pentru refugiații din zonă, asistență medicală etc. Deși au trecut mai mult de cincisprezece ani de la începutul ei, operațiunea continuă deoarece pacea nu este complet instalată. În același an, un nou conflict zdruncină stabilitatea și pacea zonei balcanice. La cererea autorităților de la Skopje, NATO a intervenit în 2001 spre a ajuta guvernul macedonean împotriva rebelilor albanezi.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

Odată cu intervenția în Afganistan, în anul 2003, se petrece prima acțiune importantă a NATO în afara spațiului european, argumentul oficial fiind acela al cererii guvernului afgan de sprijinire împotriva Al Qaeda și talibanilor. De atunci, prioritatea acțiunilor organizației este concentrată în această zonă, cu atât mai mult cu cât SUA. În urma evenimentelor de la 11 septembrie 2001, este cel mai decis membru NATO în prinderea și pedepsirea vinovaților (Moore, 2007, pp. 75-94). Conform documentului emis în 2008. „L’OTAN après Bucarest”, „țările aliate au precizat că securitatea euroatlantică și, în general, securitatea internațională sunt în mod strâns legate de viitorul Afganistanului ce trebuie să fie un stat pacifist, democratic, ce respectă drepturile omului și care este eliberat de amenințarea terorismului. Iată de ce misiunea Forței Internaționale de Asistență pentru Securitate (FIAS) ce operează sub mandatul Națiunilor Unite rămâne prioritatea NATO. Participanții la Summit au semnalat că, de când NATO a luat comanda misiunii FIAS în 2003, au fost realizate progrese semnificative, dar că mai există încă numeroase provocări de înfruntat – pentru guvernul afgan, pentru NATO și pentru restul comunității internaționale” („L’OTAN après Bucarest”, 2008, p. 2).

În același an, 2003, NATO intervine în Irak pentru a-l îndepărta de la putere pe Saddam Hussein, șeful statului, și pentru a reintroduce democrația. Pedepsirea guvernării abuzive și arbitrare a fostului lider și înlocuirea acesteia cu un guvern proamerican n-au beneficiat de sprijinul opiniei publice internaționale. Maniera abuzivă, armată, prin care s-a produs intervenția, pedepsirea lui Saddam Hussein, investirea unui nou guvern fără consultarea populației pot anula caracterul legitim al acțiunii organizației în care, mai mult decât oricare alt stat, sunt implicate Statele Unite. Deși misiunea de democratizare a statului irakian este încă în curs de desfășurare, scepticii îi neagă validitatea. Cu toate că a fost aliatul de nădejde al lui George W. Bush, Tony Blair s-a alăturat în urmă cu opt ani acestora, mărturisind eșecul misiunii prin sintagma „pretty much of a disaster” (Branigan, 2006).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

Ultima misiune (Misiunea Uniunii Africane în Sudan - AMIS) a NATO a început în 2005 pe continentul african, în regiunea Darfur, în Sudan, pentru a aplana conflictul dintre Armata pentru Eliberarea Sudanului, Mișcarea pentru Dreptate și Egalitate și guvernul sudanez. Până pe data de 31 decembrie 2007, organizația a colaborat cu ONU și cu Uniunea Africană pentru stabilirea păcii, prin oferirea sprijinului militar.

Dacă misiunile din Irak, Afganistan, Darfur încearcă să reflecte implicarea organizației cu efective militare terestre, altele ilustrează capacitățile sale maritime. De pildă, prin operațiunea Active Endeavour, inițiată în 2001, NATO protejează Marea Mediterană de eventualele atacuri teroriste. Din 2008, efectivele navale ale organizației încearcă să elimine pirateria din Golful Aden și Peninsula Somaliei, care afectează zona atât din punct de vedere economic, cât și din punct de vedere umanitar (*Împreună pentru securitate*, 2009, p. 23).

Luând în considerare îndelungata sa istorie și acțiunile întreprinse, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord demonstrează că rolul îndeplinit pe scena internațională nu este deloc neglijabil. Totuși, statutul de lider pe care îl posedă Statele Unite pare să determine perceperea organizației drept o marionetă în mâinile celui mai puternic finanțator. Ca și alte organizații internaționale guvernamentale, NATO este deseori privită cu circumspecție deoarece favorizează manifestarea intereselor speciale ale SUA în fața celor ale comunității internaționale. Dacă acceptăm că, atunci când ne referim la comunitatea internațională, avem în vedere state, grupuri de presiune, asociații civile și, în genere, toți oamenii (Kwakwa, 2003, pp. 28-32), atunci interesul unui stat intră în sfera interesului comunității internaționale. Cu toate acestea, câți actori implicați, atâtea opinii și interese. Acuzațiile de egoism la adresa Statelor Unite sunt, probabil, determinate de neputința altor membri ai NATO de a-și impune pozițiile și interesele.

Cu ocazia Summitului de la Strasbourg/Kehl din 2009, statele membre ale NATO au adus în discuție necesitatea creării

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

unui nou concept strategic capabil să determine noile provocări la adresa securității în lume și maniera în care organizația le poate soluționa. Astfel, în luna septembrie a aceluiași an, a fost instituit un grup de experți sub coordonarea fostului secretar de stat american Madeline Albright, a căror misiune presupunea crearea unui raport conținând o serie de probleme și recomandări ce au fost supuse dezbaterii cu ocazia Summitului de la Lisabona din noiembrie 2010. Vechiul concept strategic ce reiterna necesitatea respectării valorilor democrației liberale și angajamentul organizației în asigurarea securității colective recunoștea terorismul, conflictele interetnice, încălcarea drepturilor omului, instabilitatea economică și politică, emergența armelor nucleare și biologice drept principalele amenințări ale spațiului nord-atlantic. În plus, Identitatea Europeană de Securitate și Apărare constituia principiul în numele căruia organizația și, implicit, statele membre își respectau angajamentele luate în privința securității colective (*The Alliance's Strategic Concept*, 1999). Rezultatele raportului dat spre publicare pe 17 mai 2010 demonstrează incapacitatea vechiului concept strategic de a răspunde provocărilor celei de-a doua decade a secolului XXI. Cele douăzeci și opt de state membre ale organizației (reunite pentru prima dată cu ocazia Summitului NATO de la București din 2008, alături de secretarul general al ONU și de președintele Federației Ruse) sunt constrânse să aibă în vedere probleme noi referitoare la pirateria și securitatea energetică. În numele securității colective, organizația trebuie să demonstreze capacitatea de a se apăra de amenințările militare și neconvenționale, armele nucleare și atacurile cibernetice, de a menține politica ușilor deschise către noi state membre, de a-și consolida parteneriatele cu UE, ONU, OSCE, Rusia, Georgia și Ucraina, zona mediteraneană și Orientul Mijlociu. În plus, NATO își propune reforme în privința misiunii din Afganistan, la nivelul instituțional și al procedurii de luare a deciziilor în cadrul organizației (*NATO 2020: Assured Security; Dynamic Engagement*, 2010).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

Cu toate meritele sale recunoscute, NATO trebuie să conștientizeze că se impune nu doar reformarea strategică sau instituțională, ci și cea a modalităților de acțiune. Altfel spus, acțiunea pentru instaurarea și menținerea păcii și securității într-o anumită zonă nu presupune doar a trimite câteva efective militare spre a-i pedepsi pe „răzvrătiți”. Reconstrucția unei zone, stabilizarea ei și menținerea efectivă a păcii încep, din păcate, chiar din momentul în care trupele militare se retrag. Abia din acel moment însă populația din zonă are mai multă nevoie de susținere. Astfel, ajutorul NATO ar fi considerabil dacă ar pune accentul nu doar pe efectivele militare, ci și pe cele polițienești. Menținerea ordinii într-o zonă distrusă de conflict și, în consecință, mereu predispusă la acțiuni de încălcare a legii, devine o necesitate de lungă durată căreia nu-i poate răspunde efemeritatea unei campanii militare. Prin urmare, NATO este o organizație eficientă, dar la o privire mai atentă asupra consecințelor acțiunilor sale, ar putea deveni cu mult mai eficientă decât este în prezent.

Întrebări de evaluare și teme de studiu

1. Care sunt obiectivele și principiile ONU?
2. Realizați o fișă de analiză a Adunării Generale a ONU.
3. Care este structura și cum funcționează Consiliul de Securitate al ONU?
4. Care sunt principalele modalități de acțiune în vederea sporirii democrației ONU?
5. Care sunt consecințele teoretice și practice ale acțiunilor ONU?
6. Care sunt obiectivele și principiile NATO?
7. Care este structura organizațională și cum funcționează NATO?
8. Care sunt consecințele teoretice și practice ale acțiunilor NATO?

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

Bibliografie

Anderson, J., *Transnational Democracy. Political Spaces and Border Crossings*, Londra, New York, Routledge, 2002.

Archibugi, D., Young, I., „Toward a Global Rule of Law” in *Dissent* 48, 2002, pp. 27-32.

Archibugi, D., *The Global Commonwealth of Citizens. Toward Cosmopolitan Democracy*, New Jersey, Oxfordshire, Princeton University Press, 2008.

Archibugi, D., Marchetti, R., „What to Do with the United Nations?” in *OpenDemocracy*, 8 septembrie 2005, accesată în format electronic la adresa: www.openDemocracy.net în data de 10.12.2014.

Archibugi, D., Balduino, S., Donati, M., „The United Nations as an Agency of Global Democracy” in L. Holden (ed.), *Global Democracy. Key Debates*, Londra, Routledge, 2000, pp. 125-142.

Atack, I., „Ethical Objections to Humanitarian Intervention” in *Security Dialogue* 33(3), 2002, pp. 279-292.

Branigan, T., „Intervention in Iraq ‘Pretty Much of a Disaster’ Admits Blair, as Minister Calls it His ‘Big Mistake’” in *The Guardian*, 18 noiembrie 2006.

Duignan, P., *NATO: Its Past, Present, and Future*, Stanford, Hoover Institution Press, 2000.

Held, D., *Democrația și ordinea globală. De la statul modern la guvernarea cosmopolită*, București, Univers, 2000.

Holzfregge, J.L., Keohane, R.O., „The Humanitarian Intervention Debate” in J.L. Holzfregge, R.O. Keohane (eds.), *Humanitarian Intervention. Ethical, Legal, and Political Dilemmas*, New York, Cambridge University Press, 2003, pp. 15-52.

Kwakwa, E., „International Community, International Law, and United States: three in one, two against one, or one and

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

the same? ” in M Byers, G. Nolte (eds.), *United States Hegemony and the Foundations of International Law*, New York, Cambridge University Press, 2003, pp. 25-56.

Marchetti, R., *Global Democracy: For and Against. Ethical Theory, Institutional Design, and Social Struggles*, Londra, Routledge, 2008.

Moore, R., *NATO'S New Mission: Projecting Stability in a Post-Cold War World*, Westport, Praeger Security International, 2007

Moreau Defarges, Ph., *Organizațiile internaționale contemporane*, Iași, Institutul European, 1996.

Morgenthau, H.J., *Politica între națiuni. Lupta pentru putere și lupta pentru pace*, Iași, Polirom, 2007.

Rummel, R.J., „Democracies are Less Warlike than Other Regimes” in *European Journal of International Relations* 1(4), 1995, pp. 457-479.

Tocqueville, A., *Despre democrație în America*, București, Humanitas, 2005.

***, *Tratatul NATO*, 1949, accesat în format electronic la adresa: <http://www.mae.ro/sites/default/files/file/pdf/TRATATUL%2520NORD-ATLANTIC.pdf> în data de 14.12.2014.

***, *The Alliance's Strategic Concept*, 1999, accesat în format electronic la adresa: [http://www.nato.int/cps/en/natolive/official texts 27433.htm](http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts/27433.htm) în data de 14.12.2014.

***, „President Bush's Address to a Joint Session of Congress and the Nation” in *The Washington Post*, 2001, accesat în format electronic la adresa: <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/nation/specials/attacked/transcripts/bushaddress092001.html> în data de 14.12.2014.

***, *NATO Handbook*, Brussels, NATO Public Diplomacy Division, 2006, accesat în format electronic la adresa:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

<http://www.nato.int/docu/handbook/2006/hb-en-2006.pdf> în data de 14.12.2014.

***, „Anexa B - Carta Națiunilor Unite” în H.J. Morgenthau, *Politica între națiuni. Lupta pentru putere și lupta pentru pace*, Iași, Polirom, 2007, pp. 650-673.

***, *L'OTAN apres Bucarest*, 2008, accesat în format electronic la adresa: <http://193.219.98.16/index.php?inc=download&idpub=104&idtaal=7&taal=ENG&wat=pdf> în data de 14.12.2014.

***, *Împreună pentru securitate. O introducere in problematica NATO*, 2009, accesat în format electronic la adresa: http://www.nato.int/ebookshop/introductionto_nato/nato_security_rou.pdf în data de 14.12.2014.

***, *Assessment of Member States' Contributions to the United Nations Regular Budget for the Year 2009*, accesat în format electronic la adresa: <http://www.un.org/ga/search/viewdoc.asp?symbol=ST/ADM/SER.B/755> în data de 11.12.2014.

***, *List of Non-Governmental Organizations in Consultative Status with the Economic and Social Council as of 1 September 2009*, accesată în format electronic la adresa: <http://esango.un.org/paperless/content/E2009INF4.pdf> în data de 12.12.2014.

***, *Members of the General Assembly Are Arranged in Current Regional Groups*, 2010, accesată în format electronic la adresa: http://www.un.int/wcm/webdav/site/gmun/shared/documents/GA_regionalgrps_Web.pdf în data de 13.12.2014.

***, *NATO 2020: Assured Security; Dynamic Engagement*, accesat în format electronic la adresa: <http://www.nato.int/strategic-concept/expertsreport.pdf> în data de 15.12.2014.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

Europa
2020

POSDRU/156/1.2/G/139490

Rezumat

Organizația Națiunilor Unite (organizație politică universală) este cea mai importantă organizație internațională din lume. Fondată în 1945, prin întâlnirea de la San Francisco a reprezentanților a cincizeci de guverne, ONU a reușit să strângă laolaltă, până în prezent, o sută nouăzeci și trei de state. ONU are misiunea de a asigura pacea mondială, respectarea drepturilor omului, cooperarea internațională și respectarea dreptului internațional.

Tratatul Atlanticului de Nord a fost semnat la 4 aprilie 1949 și prin el s-a constituit o alianță formată din 12 state: Belgia, Franța, Luxemburg, Olanda, Marea Britanie, Danemarca, Islanda, Italia, Norvegia, Portugalia, SUA și Canada menite să-și asigure apărarea reciprocă și colectivă. Prin Tratatul Atlanticului de Nord s-a înființat o alianță de țări independente având drept obiectiv comun menținerea păcii și protejarea propriei libertăți prin intermediul solidarității politice și a unui sistem de apărare adecvat conceput pentru a descuraja și a respinge orice formă de agresiune împotriva lor.

În perioada „războiului rece”, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord a avut o contribuție majoră și incontestabilă la menținerea stării de pace și la edificarea acesteia. Prin strategii și amplasări de forțe, prin tendința către echilibru în domeniul armelor convenționale sau printr-o extraordinară flexibilitate intelectuală, Alianța a contribuit la depășirea fără confruntări armate a unor situații tensionate între cele două blocuri reprezentând valori și principii diferite și dispunând de capacități militare semnificative. Răspunzând unei situații dramatice generate de tendințele expansioniste ale colosului sovietic, crearea

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.Z/G/139490

Organizației Nord-Atlantice a constituit punerea în funcțiune a unei alianțe militare unice în istorie prin durată, prin structurile sale militare și politice originale, prin diferențele dintre aliați, prin sistemul instituțional instituit și prin respectarea suveranității și independenței membrilor săi.

**Realizat,
Conf.univ.dr. Adrian Basărabă**